

- Інфікування *Taenia* (тип стрічкових червів) відбувається внаслідок вживання сирого м'яса.
- Вживання продуктів, забруднених фекаліями (наприклад сирих овочів, що були удобрені погано компостованими людськими фекаліями) може призвести до передачі *Ascaris lumbricoides* або *Trichuris trichiura* (людський трихінельоз).
- Інфікування *Toxocara* відбувається через випорожнення тварин; людська інфекція найчастіша у дітей.
- На нематодоз або стронгілоїдоз (*Strongyloides stercoralis*) можна заразитись під час ходи босоніж в ендемічних регіонах, так як це дозволяє личинкам проникати через шкіру стоп.

Світове значення

- На додаток до можливих симптомів з боку шлунково-кишкового тракту найбільш частою проблемою є білково-енергетична недостатність, спричинена трьома найпоширенішими гельмінтозами, такими як аскаридоз (*Ascaris lumbricoides*), трихоцефальоз (*Trichuris trichiura*) та анкілостомоз. Трихоцефальоз та нематодоз також пов'язані із розвитком анемії. Крім того, аскаридоз щорічно викликає близько 75 000 смертей внаслідок обструкції/перфорації кишківника або ускладнень з боку жовчних шляхів.

Діагностика

- Основним дослідженням під час діагностики кишкового гельмінтозу є виявлення яєць, личинок або активних паразитів у випорожненнях (дослідження: яйця та паразити в калі (ЯіП)).
- Дослідження реакції антитіл може розглядатись у випадку підозри на стронгілоїдоз або токсокароз (*Toxocara*).
- У деяких випадках кишкових гельмінтозів, переважно при стронгілоїдозі та токсокарозі, а також під час фази легеневої міграції круглих червів та анкілостом спостерігається еозинофілія. За підозри на те, що кишковий гельмінтоз є основним захворюванням, що спричинило еозинофілію, слід завжди перевіряти кал на наявність паразитів; за необхідності у якості додаткового тесту можна визначити рівень антитіл до гельмінтів у сироватці крові.

Профілактика

- Для профілактики гельмінтозів в ендемічних районах можливі наступні заходи: покращення загального рівня гігієни, уникнення споживання певних видів сирої риби та неперевіреного сирого м'яса, носіння закритого взуття у вологих регіонах та уникнення використання людських фекалій в якості добрива.

Коментар експерта. Лікарські засоби ніклозамід та празиквантел станом на 26.03.2019 в Україні не зареєстровані.

Коментар експерта. Лікарський засіб пірвініум станом на 26.03.2019 в Україні не зареєстрований.

Таблиця Т1. Кишкові гельмінтози

Захворювання та збудник	Шлях передачі	Симптоми	Можливі знахідки	Діагн
Дифілоботріоз [настанова 00021] Інтестинальні цестодози (<i>Diphyllobothrium latum</i> , широкі або риб'ячі стьожкові черви (Цестоди))	Сира риба з прісних водойм (тріска, окунь, йорж, минь річковий)	Зазвичай безсимптомний, іноді виникають абдомінальні скарги, рідко - злоякісна анемія	Мегалобластна анемія, низький вміст вітаміну В ₁₂ у крові	Яйця т паразитів калі (Я
Теніоз [настанова 00021] Інтестинальні цестодози (<i>Taenia solium</i> , стьожкові черви свиней та <i>T. saginata</i> , стьожкові черви корів (Цестоди))	Фекально-оральний	Зазвичай безсимптомний, але зараження <i>T. solium</i> може призвести до цистицеркозу із супутніми симптомами (епілепсія, інші симптоми ураження ЦНС; див. Позакишкові гельмінтози [настанова 01047] Вступ до теми позакишков...)		Яйця т паразитів калі (Я
Карликові стьожкові черви [настанова 00021] Інтестинальні цестодози (<i>Hymenolepis nana</i> , стьожкові черви щурів)		Зазвичай безсимптомний, але може викликати появу абдомінальних симптомів, переважно при аутоінфекції		Яйця т паразитів калі (Я
Аскаридоз [настанова 00020] Аскаридоз (<i>Ascaris lumbricoides</i> , круглі черви людини)	Фекально-оральний із проміжним циклом розвитку в ґрунті	Зазвичай безсимптомний, але може викликати абдомінальний біль, нудоту і симптоми ураження респіраторного тракту під час фази легеневої міграції круглих червів	Еозинофілія під час фази легеневої міграції	Яйця т паразитів калі (Я

1. ¹⁾ В деяких країнах - тільки за спеціальним дозволом
2. ²⁾ Мебендазол (таблетки у дозі 100 мг) доступний в деяких країнах тільки за спеціальним дозволом
3. ³⁾ Івермектин (таблетки у дозі 3 мг) доступний в деяких країнах тільки за спеціальним дозволом.

Коментар експерта. Лікарський засіб івермектин у лікарській формі для внутрішнього застосування станом на 26.03 зареєстрований.

Захворювання та збудник	Шлях передачі	Симптоми	Можливі знахідки	Діагн
Ентеробіоз [настанова 00019] Гострики (ентеробіоз) (<i>Enterobius vermicularis</i> , гострики, ниткоподібні черви)	Контактний (періанальна ділянка-шкіра-рот)	Періанальний зуд, порушення сну у дітей; дорослі зазвичай майже не мають симптомів		Виявл під мікроскопом у зразку взятому з ділянки живих або яєць
Стронгілоїдоз [настанова 01038] Стронгілоїдоз (<i>Strongyloides stercoralis</i>)	Контактний (ґрунт-шкіра)	Зазвичай безсимптомний. Рідко, частіше при гіперінфекції - біль у верхній частині живота, діарея, втрата ваги	Еозинофілія, висипка (мігруюча личинка)	Яйця та паразити в калі (Яєць серологічних та культуральних досліджень на Strongyloides)
Анкілостомоз [настанова 01039] Нематодами (<i>Ancylostoma duodenale</i> та <i>Necator americanus</i>)	Контактний (ґрунт-шкіра)	Зазвичай безсимптомний, але може викликати печію у верхній частині живота, діарею, анемію	Анемія	Яйця та паразити в калі (Яєць)
Трихінельоз [настанова 01043] Трихоцефальоз (<i>Trichuris trichiura</i> , трихінела)	Фекально-оральний із проміжним циклом розвитку в ґрунті	Зазвичай безсимптомний, але може викликати абдомінальний дискомфорт, втрату ваги, анемію	Анемія	Яйця та паразити в калі (Яєць)
Токсокароз (<i>Toxocara canis</i> і <i>T. cati</i>)	Фекально-оральний (випорожнення собак чи котів)	Біль в животі	Еозинофілія	Виявл антитіла в крові

- 1) В деяких країнах - тільки за спеціальним дозволом
- 2) Мебендазол (таблетки у дозі 100 мг) доступний в деяких країнах тільки за спеціальним дозволом
- 3) Івермектин (таблетки у дозі 3 мг) доступний в деяких країнах тільки за спеціальним дозволом.

Коментар експерта. Лікарський засіб івермектин у лікарській формі для внутрішнього застосування станом на 26.03 зареєстрований.

Настанови

- [Настанова 00021](#). Інтестинальні цестодами.
- [Настанова 01047](#). Вступ до теми позакишкових гельмінтозів.
- [Настанова 00020](#). Аскаридоз.
- [Настанова 00019](#). Гострики (ентеробіоз).

- [Настанова 01038](#). Стронгілоїдоз.
- [Настанова 01039](#). Нематодози.
- [Настанова 01043](#). Трихоцефальоз.

Авторські права на оригінальні тексти належать Duodecim Medical Publications, Ltd.
Авторські права на додані коментарі експертів належать МОЗ України.
Published by arrangement with Duodecim Medical Publications Ltd., an imprint of Duodecim Medical Publications Ltd., Kaivokatu 10A, 00100 Helsinki, Finland.

Ідентифікатор: [ebm01040](#)   Ключ сортування: [001.070](#)   Тип: [EBM Guidelines](#)

Дата оновлення англomовного оригіналу: [2017-11-14](#)

Автор(и): [Sakari Jokiranta](#)[Heli Siikamäki](#)[Anu Kantele](#)   Редактор(и): [Jukka Pekka Jousimaa](#)
Лінгвіст(и)-консультант(и) англomовної версії: [Kristian Lampe](#)   Видавець: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)
Власник авторських прав: [Duodecim Medical Publications Ltd](#)

Навігаційні категорії

[EBM Guidelines](#)   [Infectious diseases](#)   [Travel medicine](#)

Ключові слова індексу

speciality: [Infectious diseases](#)   speciality: [Travel medicine](#)   speciality: [Tropical Medicine](#)   [Tropical diseases](#)   [Tropics](#)
[Parasitic Diseases](#)   [helminthiasis](#)   [intestinal helminthiasis](#)   [helminths](#)   [Enterobiasis](#)   [pinworm](#)   [threadworm](#)
[roundworm](#)   [hookworm](#)   [whipworm](#)   [Strongyloides](#)   [Ascaris lumbricoides](#)   [tapeworm](#)   [Diphyllobothrium latum](#)
[anisakiasis](#)   [sushi worm](#)   [Trichuris trichiura](#)   [Trichuriasis](#)   [strongyloidiasis](#)   [Strongyloides stercoralis](#)   [Toxocariasis](#)
[Toxocara](#)   [Intestinal Parasitic Diseases](#)   [icpc-2: D96](#)   [icpc-2: A98](#)